

Alig ültetem fel anyámat, rögtön a hónom alá beszorított újság után nyúl.

– Várjál már legalább addig, amíg megigazítom a párnát, mert még végén legurulsz az ágyról – kiabálok, pedig még csak most érkeztem. – Mi olyan rohadt sürgős?

Anyám nem szól egy szót sem. Egy kamasz dacosságával kikapja kezemből a lapot, és most is, mint az elmúlt években, az apróhirdetési oldalra lapoz, hogy átnezzze, ki halt meg az elmúlt napokban a megyében.

– Hoztam új arckrémet, ahogy kérted.

– Azt a lipószómasát?

– Azt.

– Jó. Remélem, hogy ez a vén marha – int fejével a süket szobatársa felé – ezt nem kenicöli el magára olyan hamar.

– Miért kenné magára szerencsétlen Vilma néni az arckrémed?

– Mert egy mocskot, a múltkor is ellopta azt a három csokit, amit kikészítettem a nővéreknek.

– Anya, nem lopta el. Nem emlékszel? Miután kiverted a hepajt, kiderült, hogy már odaadtad a nővéreknek, csak elfelejtetted.

Csend. Anyám homlokráncolva olvas. Megőrülök tőle, sőt, azt hiszem, gyűlölöm. Gyűlölöm a butaságát, a kisszerűségét, a gyűlöletét, ami idősekorára eluralkodott rajta, mint az egyetlen biztonságot adó dolog. Nézem a száját, ahogy lefelé görbül. Az is idegesít. Hogy miért kellett így és ilyennek megöregednie.

Kimegyek a fürdőbe, hogy egy dunsztos üvegbe vizet töltsék. A mosdó keverőcsapja szaros. Leteszem az arckrémet anyám polcára, és belepillantok a tükörbe. Az én szám széle is lefelé görbül, homlokomon két párhuzamos ránc mélyed. Gyorsan elmosolyodom, elvégre anyák napja van. Reggel, amikor orgonát téptem a kertvégi bokorról, elhatároztam, hogy ma kedves leszek, türelemmel megetetem, megtörölgetem anyám állát, amin a gulyás olajos cseppjei folynak majd lefelé, hozok kávét is, segítek neki vécére menni, betakargatom, és búcsúzaskor végre megölelem.

– Boldog anyák napját! – tolom anyám orra alá a vízbe tett orgonát.

Végre elmosolyodik.

– Norbi felhívott?

– Küldött üzenetet éjfél után pár perccel. Azt mondta, csak azért maradt fenn annyi ideig, hogy elsőként köszönthessen. Jó gyerek.

Ughy Szabina 27

ANYÁK NAPJA

– Nincs is másik gyereked, ki köszöntött volna még rajta kívül? Na, jól van na, ne nézz így, jó gyerek, csak hát olyan ritkán jár haza.

– Sokat dolgozik. Tudod, muszáj. Hoztam gulyást is.

– Kivetted belőle a húst? Tudod, hogy...

28

– Hogy nem tudod elrágni, tudom anya. Igen kivettem.

– Kár, pedig most ennék egy kis marhahúst.

Legszívesebben a fejére önteném az egész adagot.

– Add ide fiam a másik olvasóm. – Szinte belebújik az újságba, annyira olvas valamit, majd leejti maga elé a lapot. – Meghalt a Rózsika is – néz rám a szemüvege fölött.

– Kí? A szomszéd?

– Az. – És ezt szinte nevetve mondja. Hangjában a döbbenet, a káröröm és büszkeség keveredik. Mintha valami jóvátétel volna abban, hogy az a nő, akire ő a fél életében féltékeny volt, előbb halt meg, mint ő. Mintha az évek száma valami verseny volna, és akármilyen keservek és unalmak közt is élte le anyám a maga hetvenhét évét, de végül ő győzött.

Rózsika, nekem Róza, anyám szomszédja volt, amíg még a panelban lakott. Hol egyiküknél itták a délutáni kávé, hol a másikuknál. Kiskoromban sokat jártam át hozzá. Emlékszem, a lefőtt kávé mindig kiszárította, ott száradtak kis tálcákon a radiátorokon, szekrények szélén a félig a szétporladt zacckorongok.

– Pedig négy évvel fiatalabb is volt nálam. Nézd milyen szép, hosszú gyászhiért adott fel a lánya. Csak azt nem értem, hogy mit jelent az, hogy tragikus hirtelenséggel... Tragikus hirtelenséggel? A mi korunkban? Te érted ezt?

– Lehet, hogy öngyilkos lett.

Róza vízellátási és csatornázási mérnök volt. Egyedüli nőként végezte el a szakot 1955-ben, majd '57-ben, miután apját és anyját is kivégezte a rögtönítélő bíróság illegális fegyvertartásért, itt hagyta Magyarországot. Ausztrián keresztül Németországba menekült. Arról, hogy hogyan jutott oda, még anyámnak sem beszélt, csak legyintett: – Megtörtént, és kész. Nem is volt olyan nagy ár érte.

Egy német vállalat alkalmazta, és mivel sehová sem kötődött, ő lett a távol-keleti régió egyik kihelyezett felelőse. Hol Indiában, hol Koreában, hol Malajziában épített különféle csatornarendszereket. Büszkén mutogatta anyámnak a fotókat. Gyönyörű nő volt. Nem tudom, hogy van-e karma, s ha igen, előző életében hol élt, vagy, hogy volt-e valamilyen perzsa felmenője, de hosszú, ébenfekete hajával, és nagy, álmatag szemével inkább az ezeregyéjszaka ágyasaira hasonlított, mint egy római-katolikus pap lányára. Annak

ellenére, hogy sosem vitte túlzásba a testével való foglalkozást, homokóra alakja még így is kirajzolódott a férfias rövidnadrágok és a bő ingek sátra alól. Ezeken a képeken általában alacsony, keleti férfiak kisebb csoportja között látható, mutogat, és hunyorog a naptól. Nem engedi meg magának, hogy mosolyogjon, hogy eljártssza akár egy pillanatra is, hogy az élet szép, vagy hogy ő valamilyennek, például boldognak tűnjön. Folyton mozgásban volt, mint a víz vagy épp a szenny, amit medrébe terelt. 29

Aztán a hetvenes években belefáradt a világutazásba, de mielőtt hazajött volna, teherbe esett. Anyám hol úgy mesélte, hogy mesterséges megtermékenyítéssel, máskor meg úgy, hogy egy futó kaland eredményként szülte meg 1979-ben, Zürichben a lányát, Klárát.

Jó módban éltek, Róza sok pénzt tett félre, de egész hátralévő életében spórolt. Mindig azt mondta, hogy ő nem akart és nem is fog függni senkitől. Gyűlölte a férfiakat.

Anyám elgondolkozva kanalazza a hús nélküli gulyást. Nézem a májfoltos kezét, ahogy az evőeszközt szorítja. A távolba néz, talán tíz, húsz, harminc évvel ezelőttre, egy régi kávézásra gondol, vagy a saját halálára, ki tudja. Most látom, hogy a sok fekvéstől szinte teljesen kikopott tarkóján a haj. Búcsúzáskor, mikor betakarom, de megölelni megint nem bírom, a kezembe nyom egy ötezerest.

– Vegyél belőle koszorút, a jövő héten lesz a temetés. Menj el helyettem.

A panelház bejárati ajtaja fölött kint lobog a fekete zászló. Anyám még mindig nem hagyja, hogy eladjuk a lakást, holott tudhatná, hogy combnyaktörés után az ember, pláne ekkora súllyal és ennyi idősen már nem nagyon ugrálhat. De nem tudja, és én sem tudom megmondani neki, hogy a gurulós kocsni nélkül ő már nem fog sehová sem elcsoszogni, maximum az otthon ebédlőjéig. Takarítok, és öntözöm a virágokat már lassan két éve, mintha bármikor hazajöhetne.

Róza ajtaja előtt egy pillanatra megállok. Minden olyan, mint volt. A Donald kacás matrica is ott van a csengőjén, amit még én ragasztottam rá kislányként. Most már csak egy szöszsőrsre kopott szürkésfehér paca.

– Mit szól hozzá, ennyi idősen, öngyilkosnak lenni – áll mögém a házmester, miközben a postaládával bajlódom.

– Öngyilkos? – tettetem, mintha nem tudnám.

– Az bizony, és ráadásul a lányta találta meg. Már szaga volt, itt a folyosón is lehetett érezni, azért hívtuk, hogy nyissa már ki az ajtót, ne kelljen feltörni. Felvágta az ereit. Képzelterti, az egész előtérben a küszöbig állt a vér. Búcsúlevelet is hagyott.

Meg sem kell kérdezni, tudja-e, mi állt benne. Látom rajta, hogy alig várja, hogy valakinek újra elmesélhesse.

– Parkinsonos volt, ezt csak tudja. Nem? Pedig sokszor már alig bírta betenni a zárba a kulcsot a Rózsika, úgy remegett a keze. Hát nem akarta megvárni gondolom, amíg már olyan állapotba kerül, tudja, hogy félmeztelenül kódorog valahol az éjszakában, aztán még a nevét sem tudja megmondani. Tényleg, hogy van az anyja?

– Jól. És mi volt a végrendeletben?

– Állítólag pontokba szedte a mondandóját. Hogy a lakást húszmillió forint alatt ne adja el a lánya, ha lehet, egy kis fehér márványtábla legyen csak a síron, és a harmadik, hogy, na, látja, azt meg elfelejtettem. Napokig mosta az anyja vérét. Napokig, de sírni azt nem láttam. Olyan nyugodtan jött-ment, mintha esküvőre készülne, nem temetésre.

Hümmögök, mit is mondhatnék erre. Ki tudja, mi az igaz ebből az egészből. Látom a házmester tekintetén, hogy szívből drukkol annak, hogy vele együtt szidjam én is Klárát, akivel gyerekként jó barátok voltunk, hogy a közös panaszkodás dagonyájában együtt nyögdécselhessünk, de nem adom meg neki ezt az örömet, és egy határozott viszláttal becsukom az orra előtt a liftajtót.

Elkéstem a temetéséről. A gyászolóknak hűlt helye, csak néhány virág van a sír mellett, meg most már anyám koszorúja. A síron, a fehér márványtáblán Róza neve és egy versrészlet:

Ha menni kell, vállamról rongy-ruhámat
egy rándítással elhullathatom,
saruim szíja sem marad velem.
Uram, utálni nem tudom világod,
de indulhatok, amikor kívánod,
igéd szerint: egészen meztelen.

Most veszem csak észre Klárát, egy távolabbi tölgyfa alatti padon ül és dohánzik. Kislány koromban sokat játszottunk együtt, aztán miután őt másik iskolába, a kerület legelítettebb gimnáziumába íratta Róza néni, kicsit távolabb kerültünk egymástól. A kapcsolatunk pedig teljesen megszakadt az után, hogy Klára Oroszországban tanult tovább. Az anyja sosem mulasztotta el, hogy megmutassa a Szovjetunióból érkezett képeslapokat. Klára Moszkvában megtanult négy nyelven, ott is ment férjhez. Róza büszkén mesélte, hogy a lánya lelépett az esküvőről, mert unta a rokonok csókjait, és a többiek egyre inkább elhatalmasodó részegséget. Hívott egy taxit, és megkérdezte a férjét, hogy vele tart-e. A férfi maradt, Klára meg faképnél hagyta. Hamar el

is váltak, de ő kint maradt Moszkvában. Csak '91-ben jött haza, az anyját ritkán látogatta. Anyám szerint, amíg képeslapokat küldözgettek egymásnak, többet beszéltek, mint így, egy városban lakva.

– Ez volt anyám kedvenc verse. *A csavargó a halálra gondol.*

Áprily. Tudta kívülről, de mégis az volt az utolsó utasítása, mintha nem tudnám, hogy ez álljon a sírkövén. 31

– Részvétem.

– Annyira haragszom rá. Hogy sosem bírt kérni. Hogy sosem mert gyenge lenni. Hogy nekünk mindig olyannak kellett lennünk mint a szikla. Tudod, hogy gyűlöltem Moszkvát, távol lenni tőle, amikor a legnagyobb szükségem lett volna rá? De ő csak havi egy levelet írt. Sosem merte kimondani, hogy szeret, bezzeg most a búcsúlevele aláírta odaírta, hogy "Szeretettel". Nem azt hogy szeretlek, hogy beletegye magát a raggal együtt ebbe a szóba. Nem, nem bírta megtenni, csak egy szeretettel-re futotta. És még mondja valaki azt, hogy az öngyilkosok bátrak.

– Nekünk pedig mindig büszkélkedett veled.

– Kár, hogy erről elfelejtett szólni nekem. Mint ahogy arról is, hogy parkinsonos.

Hogy most sem bírta kívárni, hogy szép lassan elpusztuljon. Nem, neki büszkén kellett meghalnia. Nehogy gondot okozzon, nehogy egy kicsit is szerethessem. Rettegett attól, hogy valaki is szánja őt. Ahogy ott tartottam a testét, és végre magamhoz öleltem, azt éreztem, hogy soha nem tudtam ennyire megölelni, hogy mindig ott volt valami szégyen az ölelésében, hogy gyengének látom, én, a lánya, talán ettől félt, még tőlem is, még bennem sem bízott talán. De ott megöleltem, igazán megöleltem végre ebben a kurva életben.

Bár nem terveztem, de a temetés után bemegyek anyámhoz az otthonba. Az ágy szélén ül, és maga elé bámul. Összerezzen, mikor ráköszönök. Nem számított rám. Jó lenne kimondani azt a szót, hogy szeretlek, de mintha forró szögek volnának a torkomban. Szégyenlem magam. Ég az arcom. A temetésről kezdek beszélni, mintha ott lettem volna végig.

– És szép beszédet mondott a pap?

– Szépet.

– Nahát, azt hittem, az öngyilkosokat nem temetheti el pap.

– Hát, ma már más világ van.

– És sok virág volt a síron?

– Sok.

Miért olyan nehéz ez? Attól akarom megkímélni, hogy zavarba jöjjön ettől a szótól, amit sosem mondtunk ki egymásnak? Valami megváltozna tőle?

Akkor meg minek terheljem ezzel? Klára szemére gondolok, a nyugalomra, amit sugárzott, a meglelt ölelésre, a bátorságra, hogy megtette.

Bekenem anyám talpát a sarokpuhító krémmel. Hozok fel neki egy kávét az automatából, Norbiról beszélgetünk, meg az új munkájáról.

32 – Szeretlek anya – mondom ki végül, és elszégyellem magam.

Mintha egy bűnt gyónnék meg ezzel a szóval, azt a bűnt, hogy hány-szor nem tudtam szeretni. Nem lehet ezzel semmit sem bepótolni, csak beis-merni, hogy hány-szor nem bírtam őt szeretni.

Anyám úgy tesz, mintha nem hallotta volna meg.

– Hozzak valamit holnap? – kérdezem búcsúzáskor.

– Nem kell semmi, fiam, mindenem megvan.

